

HAK EDİŞLERİN ÖDENME TARİHİ (Davacı İdare Zararının Hakedişlerin Ödeme Tarihlerinde Gerçekleştiği – Dolayısıyla Faize de Bu Tarihten İtibaren Her Hakedişin Ödenme Tarihi İtibariyle Ayrı Ayrı Hükmedilmesi Gerektiği

T.C.

YARGITAY

HUKUK GENEL KURULU

E. 2008/4-55

K. 2008/99

T. 6.2.2008

• ESER SÖZLEŞMESİ (Davacı İdarenin Dava Dilekçesinde Talep Edilen Tazminattan Fazlasını İsteyebilmesi ve İslahla Miktarı Arttırabilmesi İçin Açıkça Fazlaya İlişkin Hakkını Saklı Tutmuş Olması Gerektiği)

• FAZLAYA İLİŞKİN HAKLARIN SAKLI TUTULMASI (Alacaklı Alacağın Tümü Hakkında Dava Açmak Zorunda Olmayıp Fazlaya İlişkin Hakkını Saklı Tutmak Kayıt ve Şartıyla Önce Bir Bölümünü Sonra Kalan Bölümünü Talep Edebileceği)

• FAZLAYA İLİŞKİN KISIMDAN ZIMNEN FERAGAT (Alacaklı Talep Edilen Tazminattan Fazlasını İsteyebilmesi ve Islahla Miktarı Arttırabilmesi İçin Açıkça Fazlaya İlişkin Hakkını Saklı Tutulması Gerektiği – Saklı Tutulmaz İse Fazlaya İlişkin Kısmından Zımnen Feragat Edildiği Anlamı Doğurabileceği)

• HAK EDİŞLERİN ÖDENME TARİHİ (Davacı İdare Zararının Hakedişlerin Ödeme Tarihlerinde Gerçekleştiği – Dolayısıyla Faize de Bu Tarihten İtibaren Her Hakedişin Ödenme Tarihi İtibariyle Ayrı Ayrı Hükmedilmesi Gerektiği)

• FAİZİN BAŞLANGIÇ ZAMANI (Davacı İdare Zararının Hakedişlerin Ödeme Tarihlerinde Gerçekleştiği – Dolayısıyla Faize de Bu Tarihten İtibaren Her Hakedişin Ödenme Tarihi İtibariyle Ayrı Ayrı Hükmedilmesi Gerektiği)

• ISLAH (Alacaklı Talep Edilen Tazminattan Fazlasını İsteyebilmesi ve Islahla Miktarı Arttırabilmesi İçin Açıkça Fazlaya İlişkin Hakkını Saklı Tutulması Gerektiği)

• İDARE ZARARININ TAZMİNİ (Davacı İdare Zararının Hakedişlerin Ödeme Tarihlerinde Gerçekleştiği – Dolayısıyla Faize de Bu Tarihten İtibaren Her

Hakedişin Ödenme Tarihi İtibariyle Ayrı Ayrı Hükmedilmesi Gerektiği)

818/m.355

1086/m.440, 442

ÖZET : Dava haksız eylem nedeniyle uğranılan idare zararının tahsili istemine ilişkindir.

Alacaklı alacağın tümü hakkında dava açmak zorunda olmayıp fazlaya ilişkin hakkını saklı tutmak kayıt ve şartıyla önce bir bölümünü, sonra kalan bölümünü talep edebilir. Dava konusu olayda, davacı idarenin dava dilekçesinde talep edilen tazminattan fazlasını isteyebilmesi ve ıslahla miktarı arttırabilmesi için açıkça fazlaya ilişkin hakkını saklı tutmuş olması gerekirdi. Saklı tutulmaz ise fazlaya ilişkin kısmından zımnen feragat edildiği anlamı doğurabileceğinden önceki dava kısmi dava değil tam dava sayılır ve artık ilk dava ile talep edilen alacak hakkında ikinci bir dava açılması veya ıslahla miktarın arttırılması mümkün değildir.

Davacı idare zararının hakedişlerin ödeme tarihlerinde gerçekleştiği, dolayısıyla faize de bu tarihten itibaren her hakedişin ödenme tarihi itibariyle ayrı ayrı hükmedilmesi gerekir.

DAVA : Taraflar arasındaki “Tazminat “ davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Kayseri 5. Asliye Hukuk Mahkemesince davanın kısmen kabulüne dair verilen 27.01.2004 gün ve 75-39 sayılı kararın incelenmesi taraf vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 28.06.2005 gün ve 2004/9781-2005/7139 sayılı ilamı ile;

(... 1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı kanıtlarla yasaya uygun gerektirici nedenlere özellikle delillerin değerlendirilmesinde bir isabetsizlik görülmemesine göre davalıların aşağıdaki bentlerin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları reddedilmelidir.

2-Davalıların diğer temyiz itirazlarına gelince; Dava, haksız eylem nedeniyle uğranılan zararın tazmini istemine ilişkindir. Yerel mahkemece dava kısmen kabul edilmiş, kararı taraflar temyiz etmişlerdir.

Davacı idare, Karaözü Jandarma Hizmet binası ve dört daire inşaatı işini yapan müteahhide davalılarca hazırlanıp imzalanan hakedişlerle fazla ödeme yapıldığından zararın tazminini istemiştir. Yerel mahkeme, bilirkişi raporuna dayalı olarak davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Dosyadaki belgelerden davacı idarenin fazla ödeme yapılan müteahhit şirket aleyhine de tazminat davası açtığı ve tahsile hükmedilen miktarı icraya koyduğu ve hatta kısmi ödemede bulunulduğu anlaşılmaktadır. O halde mahkemece, müteahhit firmaca 9.1.2001 günlü ve varsa başka ödemelerin araştırılarak zarardan düşülmesi ve ödenmeyen kısım için müteahhit şirketten de tahsil olunabileceği gözetilerek tahsilde tekerrüre neden olmayacak biçimde hüküm fıkrası kurmak gerekirken yazılı biçimde verilen kararın bozulması gerekmiştir.

3-Hüküm fıkrasında yer alan "2.085.500.328 TL.nin Mevlüt K.'tan; 6.925.249.992 TL.nin Hurşit Ö.'ten mükerrer esas olmamak üzere "9.011.750.320 TL.nin Emir Ş. ve Raşit K.'ün sorumlu olmak üzere toplam 9.011.750.320 TL.alacağın dava tarihi olan 11.1.2001 tarihinden itibaren yasal faizi ile davalılardan tahsiline" biçimindeki kararın açık olmadığı, infazda tereddüt yaratacağı açıktır.Bir, iki ve üçüncü hakedişlerden davalılar Mevlüt K. ile Raşit K. ve Emir Ş.'un; dört,beş, altı ve yedi nolu hakedişlerden Hurşit Ö. ile Raşit K. ve Emir Ş.'un sorumlu olduğu gözetilerek sorumluluklarına karar vermek ve vekalet ücretinin de buna göre hesaplanması gerekirken, açık olmayacak ve infazda tereddüte neden olabilecek biçimde karar verilmesi doğru görülmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.

4-Davacının temyiz itirazlarına gelince; Davacı, davalıların ortak eylemi nedeniyle zarara uğradığını belirterek zararın müteselsilen davalılardan tahsilini istemiş olduğu halde, bu

yönde tahsile karar verilmemesi usul ve yasaya aykırı görüldüğünden kararın bozulması gerekmiştir.

5-Davacı idare zarara ödeme tarihinden itibaren faiz yürütülmesini istediği halde, zararın hakedişleri ödeme ile gerçekleştiği göz önüne alınarak ödeme tarihinin belirlenerek bu tarihten itibaren faize hükmedilmek gerekirken, dava tarihinden itibaren faize hükmedilmesi de ayrı bir bozma nedeni sayılmıştır.

Temyiz olunan kararın yukarıda (2 ve 3) nolu bentlerde gösterilen nedenlerle davalılar, (4 ve 5) nolu bentlerde gösterilen nedenlerle davacı yararına BOZULMASINA, davalıların diğer temyiz itirazlarının yukarıda (1) nolu bentte gösterilen nedenlerle reddine...),

Gerekçeleri ile hüküm bozulmuştur.

Davalılardan Emir Ş. vekilinin Karar Düzeltme talebi üzerine Yargıtay 4.Hukuk Dairesinin 23.02.2006 gün ve 2006/770-1685 sayılı Karar Düzeltme ilamı ile;

(... 1-Temyiz ilamında bildirilen gerektirici nedenler karşısında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun değişik 440.maddesinde sayılan nedenlerden hiç birine uygun olmayan aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan karar düzeltme itirazları reddedilmelidir.

2-Diğer karar düzeltme itirazlarına gelince; dava, haksız eylem nedeniyle uğranılan zararın tazmini istemine ilişkindir. Yerel mahkemece istem kısmen kabul edilmiş; karar tarafların temyizi üzerine dairece bozulmuştur. Davalılardan Emir Şurdum'un karar düzeltme istemi üzerine dosya dairece yeniden incelenmiştir.

Davacı idare, Karagözü Jandarma Binası ve dört daire inşaat işini yapan müteahhide davalılarca hazırlanıp imzalanan hakedişlerle fazla ödemede bulunulduğunu belirterek dava dilekçesinde fazlaya ilişkin hakkını saklı tutmadan

7.919.670.557 TL'nin ödeme tarihinden itibaren faizi ile birlikte müştereken ve müteselsilen tahsilini istemiştir. Yargılama sırasında alınan bilirkişi raporu üzerine davacı vekili 21/11/2003 tarihli ıslah dilekçesi ile miktarı 9.100.000.000 TL'ye yükseltmiştir. Mahkemece, ıslah dilekçesindeki miktarı da kapsayacak şekilde 9.011.750.320 TL'nin dava tarihinden yasal faizi ile birlikte davalılardan tahsiline karar verilmiştir.

Alacaklı alacağın tümü hakkında dava açmak zorunda olmayıp fazlaya ilişkin hakkını saklı tutmak kayıt ve şartıyla önce bir bölümünü, sonra kalan bölümünü talep edebilir. Dava konusu olayda, davacı idarenin dava dilekçesinde talep edilen tazminattan fazlasını isteyebilmesi ve ıslahla miktarı arttırabilmesi için açıkça fazlaya ilişkin hakkını saklı tutmuş olması gerekirdi. Saklı tutulmaz ise fazlaya ilişkin kısmından zımnen feragat edildiği anlamı doğurabileceğinden önceki dava kısmi dava değil tam dava sayılır ve artık ilk dava ile talep edilen alacak hakkında ikinci bir dava açılması veya ıslahla miktarın arttırılması mümkün değildir.

Davacı dava dilekçesinde fazlaya ilişkin hakkını saklı tutmadığından ıslahla arttırılan kısma hükmedilemez. Anılan yönün gözetilmemesi kararın bu nedenle de davalı yararına bozulmasını gerektirirse de bu konudaki temyiz itirazları reddedilmiş olduğundan davalı Emir Ş.'un karar düzeltme istemi HUMK'nun 440-442.maddeleri uyarınca kabul edilmeli, karar bu nedenle de bozulmalıdır.

Davalı Emir Ş.'un karar düzeltme isteğinin kabulüne, kararın (2) nolu bentte gösterilen nedenle de davalı Emir Şurdum yararına BOZULMASINA, bozma ilamına bu şekilde bir bent eklenmesine, öteki itirazların ilk bentteki nedenlerle reddine...),

Gerekçesiyle şeklinde hüküm bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda kısmen direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

KARAR : Dava haksız eylem nedeniyle uğranılan idare zararının tahsili istemine ilişkindir.

Mahkemece davanın kısmen kabulü ile tespit edilen idare alacağının her birinin sorumlu olduğu miktara göre ayrı ayrı davalılardan tahsiline karar verilmiştir.

Özel Dairece; Müteahhit firma tarafından yapılan ödemelerin zarardan düşülmesi, kararın infazda tereddüt oluşturmayacak şekilde açık olarak yazılması, zararın müteselsilen tahsiline karar verilmesi ve ayrıca her bir zararın hak edişlerin ödeme tarihlerinde gerçekleştiği gözetilerek, bu tarihten itibaren faize hükmedilmesi gerektiği gerekçesi ile ilk hüküm bozulmuştur.

Davalı Emir Ş.'un karar düzeltme talebi üzerine, bu kişi yararına olarak, "başlangıçta fazlaya ilişkin hakkın saklı tutulmaması nedeniyle ıslahla artırılan kısma hükmedilmeyeceği" hususu bozma ilamına eklenmiştir.

1-Mahkemece bozmanın faiz başlangıç tarihi dışındaki bentlerine uyulmuş ve Özel Dairenin incelemesinden geçmeyen yeni bir hüküm kurulmuştur. 0 halde bozma ilamının 5 numaralı bendinde geçen faiz başlangıç tarihi dışında kalan kısımlara yönelik olarak mahkemece kurulan hükmün incelenmesi için dosyanın Yargıtay 4.Hukuk Dairesine gönderilmesi gerekir.

2-Davacı idare zararının hakedişlerin ödeme tarihlerinde gerçekleştiği, dolayısıyla faize de bu tarihten itibaren her hakedişin ödenme tarihi itibarıyla ayrı ayrı hükmedilmesi gerektiği anlaşıldığından, bu yöne ilişkin Hukuk Genel Kurulunca benimsenen Özel Daire Bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ : 1-Bozma ilamının 5 numaralı bendinde ve karar düzeltme ilamında sözü edilen faiz başlangıç tarihi dışındaki bozma kısmı yönünden mahkemece kurulan yeni hükme yönelik olan davacılar vekili ve davalılardan Mevlüt K. ile Emir Ş. vekillerinin temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın Yargıtay 4.Hukuk Dairesine gönderilmesine,

2-Faiz başlangıcı yönünden kurulan hükme yönelik davacılar vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün bu yönden Özel Dairenin bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı HUMK.429.maddesi gereğince BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının geri verilmesine, 06.02.2008 gününde oybirliği ile karar verildi.